

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
ГУМАНІТАРНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ-2025

УДК 378.091.12:005.336.5-057.875
ББК 74.489.4
А 43

Затверджено вченою радою гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії від 29 січня 2025 року, протокол № 6.

Актуальні питання професійного становлення сучасної молоді :
збірник наукових праць студентів / упорядники Л. Циганюк, Л. Качуринець.
Хмельницький : ХГПА, 2025. Вип. IV. 498 с.

Рецензенти:

Бучківська Г. В. – доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч мистецтв України, декан гуманітарного факультету Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, професор кафедри образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва та технологій, член Національної спілки майстрів народного мистецтва України, Спілки дизайнерів, Всеукраїнської спілки автентики;

Онищук М. І. – директор Хмельницького обласного науково-методичного центру культури і мистецтва, заслужена артистка України, член Всеукраїнської музичної спілки.

©Циганюк Л.І., 2025
©Качуринець Л.В., 2025

ЗМІСТ

МИСТЕЦТВО

Атаманчук Елеонора Богдана, Топорівська Ярослава. Фундатори диригентсько-хорової підготовки студентів факультету мистецтв ТНПУ ім. В. Гнатюка.....	9
Багрій Владислав. Творчість Гулака-Артемівського в українській вокальній спадщині.....	16
Бардецький Володимир. Проблематика сучасної української авторської музики.....	21
Богатирьова Майя, Лупак Наталія. Вплив стародавніх культур на іспанський танець.....	26
Боднарчук Каріна, Машталер Ірина. Фестивалі та конкурси з хореографічного мистецтва: значення для професійного росту танцівників.....	35
Валькова Юля. Особливості роботи диригента в контексті виконавської інтерпретації хорових творів.....	41
Водяна Марія. Розробка регіональної програми розвитку камерно-інструментального та оркестрового виконавства Тернопільщини.....	45
Волох Дмитро, Щур Людмила. Роль хореографічного мистецтва у формуванні національної ідентичності.....	52
Галела Христина, Щур Людмила. Національний вираз сучасної української пісенної естради: методологія питання.....	59
Гудкова Аліна. Декоративний живопис як можливість розвитку художнього бачення в дітей.....	65
Довгань Олександра, Водяна Валентина, Солонинка Тетяна. Роль акторської майстерності у створенні сценічного образу у хореографії.....	70
Доленко Катерина. Вплив традицій українського народного мистецтва на сучасне живописне мистецтво.....	76
Заліщук Анастасія. Використання сучасного танцю Contemporary Dance у процесі психологічної гармонізації особистості.....	79

НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИРАЗ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПІСЕННОЇ ЕСТРАДИ: МЕТОДОЛОГІЯ ПИТАННЯ

Христина Галела,

*аспірантка II курсу спеціальності 025 Музичне мистецтво
Тернопільського національного педагогічного університету*

імені Володимира Гнатюка

Людмила Щур

*кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музикознавства
та методики музичного мистецтва*

Тернопільського національного педагогічного університету

імені Володимира Гнатюка

Зміст статті визначає постановка питання щодо аналітичної адаптації сучасної української пісенної естради у дискурсі її етнонаціональної собітотожності. Для цього залучено методологічні алгоритми визначення етнічної та національної форм ідентичності як нормативних складових у процесах мікро- та макроіндивідуації на тлі загальнокультурного світового досвіду естрадної творчості. Матеріалом дослідження є український естрадний пісенний репертуар в межах др. пол. XX – поч. XXI ст..

***Ключові слова:** музичне мистецтво, українська естрадна пісня, етнічна та національна форми ідентичності, процеси мікро- та макроіндивідуації, стилетворчі ініціативи.*

Сьогодення української пісенної естради докорінно відрізняється від стереотипів зразка «пісенних шлягерів» періоду 60–70 рр. XX ст., які концептуально сповідували ідею етнічної форми самоідентифікації – опертої на прийоми стилізації народнопісенних зразків, що у функції оберегу мало забезпечувати «замкнутість» національного культурного простору супроти чужорідних впливів. Нині така стилетворча модель, що межує зі свідомим

етнографізмом та вирізняється домінантністю сентиментального модусу (наприклад, пісні С. Сабадаша), сприймається як засіб культурної консервації лірико-романтичних (почасти – на рівні банальності) національних традицій (Галела, Щур, 2024: 47–51). А отже, дотримання меж етнічної форми ідентифікації (запорукою її жорсткості вважаються ціннісні стереотипи та символна природа фольклорного світу) надійно забезпечувало ефективність процесу мікроіндивідуації – коли «своє» принципово різниться попри певне «чуже». Причому, такий «етнічний образ» української естрадної пісні був вельми бажаним засобом протидії суспільно-політичній моделі «масової пісні» як творінню радянської ідеології.

Відзначимо, однак, й інший бік процесу мікроіндивідуації, що поволі закономірно переростав в інтенції процесу макроіндивідуації засобом етнонаціональної ідентифікації загального культурного здобутку; а саме – бодай наближеного симбіозу зі стилізаторськими прийомами естрадної пісні того ж історичного часу світового зразка, надто – в моделі синтезу етноспецифічного та афроамериканського модусу музичного мислення. Згадаймо, наприклад, пісенну творчість В. Івасюка: його індивідуальний стиль має міцну опору на національні фольклорні джерела в плані вокальної мелодики та поетичних символів, але разом з тим містить сублимацію на ритмо-інтонаційні моделі тодішньої світової естрадної музики – наприклад, у стилі «бугі-вугі».

Слід, отже, аналітично адекватно поставитися до питання стильових проєкцій української естрадної пісні як національного феномена у його історико-культурних вимірах. Такий спосіб постановки питання свідчитиме про намір діагностики інтенціонального зрізу музичної свідомості як певної стилетворчої ініціативи з метою увиразнення етнонаціональної собітотожності образу сучасного українського естрадного репертуару. Передусім – це семіотично (від *сема* – «знак») означений вибір адаптивної етнонаціональної ідентифікації історично складених стильових образів української естрадної творчості, які є знаковими для прогресії так званої популярної музики у світовому масштабі.

Так, у часі 80–90-х рр. ХХ ст. як періоду, що його сучасні українські мистецтвознавці й культурологи означили в модальностях парадоксів та конструкцій «інтелектуального карнавалу» як висліду соціально-психологічного клімату посттоталітарної України, українська естрадна пісня репрезентує суттєве розхитування нормативно-ціннісної системи категорії «національного» винятково в моделі етнічної (нагадаємо – принципово «замкненої») форми ідентичності. Семіотично означеним вибором українських «естрадників» цього періоду виявилися сміливі стильові ідентифікації із тодішньою зарубіжною естрадою як «експортною» культурою, внаслідок чого сформувалася, наприклад, така стильова тенденція, як «джазовий ренесанс» з його етноспецифічними перевтіленнями у версії синтезу української коломийки з блюзовими та рок-н-рольними сублімаціями. Фактично, саме у цьому варіанті творення національного виразу української пісенної естради були закладені основи для подальшого його удосконалення – питомо національного, що є «відкритим» перед простором світової музичної естради.

І вже зовсім «іншою» на національний вираз є українська пісенна естрада 20-х років ХХІ ст. – самодостатня за стилем, бо позбавлена очевидних стилістичних ідентифікацій з моделями естрадної музики зарубіжного зразка. До-речі: відстороненість від попередніх стилетворчих технологій за нормами мікроіндивідуаційного процесу є настільки далекою, що навіть не спадають на думку при диференційованості стильового амплуа таких явищ, як, наприклад, україномовний кавер Стінга (соліст гурту «Polis», що був популярним у часі 70–80 рр. ХХ ст.) «Я – англічанин в Нью-Йорку» у версії гурту «The Vio» з ключовими словами «... Нам усім пороблено: вдома ми як на чужині», в які вкладено виразну соціально-психологічну аналітику; або ж авангардні стильові інтенції гуртів «Даха-Браха», «Ягóди» та солістки Каті Чілі (від «русальної» семантики її репертуару та манери співу до ідентифікації з історично глибинними магічними обрядовими сегментами на рівні «фонетики» співочого голосу).

Іншими словами, нинішня стилетворча ситуація із забезпечення національного виразу української пісенної естради сягнула виміру «тотожності різних» у контексті світової естрадної культури. Яскравим доведенням цьому може слугувати, наприклад, пісенна творчість Артема Пивоварова – вельми популярного на сьогодні естрадного співака, якому належить авторство двох альбомних проєктів із назвою «Твої вірші, мої ноти». Кожен із них налічує більше півтора десятка пісенних композицій на слова геніальних українських поетів різного історичного часу і цим вирізняється як такий, що не містить банальних словесних текстів так званої «попси». Більше того, як автор і співак водночас Артем Пивоваров залучає до виконання своїх «альбомних» пісень популярних в Україні співвиконавців, які своєю естрадною діяльністю засвідчують на сьогодні високу міру національної форми ідентичності в плані тембро-фактурної диспозиції та репертуарного діапазону (Klavdia Petrivna, Злата Огневич, Максим Бородін, Альона-Альона, Джері Хейл та ін.)

Можна, відтак, вважати: національний вираз української естрадної пісні відбувся як вияв її потенційної життєздатності. Його, так би мовити, предметне поле – це семіотично означений вибір українських «естрадників» (авторів та співаків) в полі історично складеної панорами стильових проєктів естрадної культури світового зразка, етнонаціональна ідентифікація з якими покроково забезпечила самодостатній «образ» української пісенної естради початку ХХІ ст. Але це – не лише мовностилістичні аналогії, але також світовідчуттєві модальності людини початку третього тисячоліття в її персоніфікованому ментальному сенсі як «особової» форми ідентичності.

А отже, обмежуючись на даний момент методологічними алгоритмами вистежування етнічної та національної форм ідентичності як парадигмальних вимірів етнонаціональної культурної ідентифікації «образу» української пісенної естради на рівні стилістично сформованої мовно-лексичної тотожності, дозволимо собі полишити для наступних дослідницьких студій розгляд питання вже персоніфікованого внеску авторів-пісенників та виконавців щодо його творення.

У підсумок, однак, додамо, що порушені питання та запропоновані аналітичні алгоритми щодо пізнання національного виразу української пісенної естради мають беззаперечне практичне значення, оскільки з огляду на світовий контекст в історії української культури питання «національного» завжди супроводжувалося напругою реалізації націєтворчого процесу, покликанням якого була і є зміна ходу історії української нації. Зокрема, у мистецькому просторі вияв сутнісних прикмет феномена етнонаціональної собітотожності української пісенної естради має сенс її ідентифікації згідно з суто ментально-архетипним змістом, що будучи основою сучасних етнокультурологічних наукових студій (Маринюк, Доля, 1992: 310 – 315) надає можливість для формулювання таких методологічно вивірених аналітичних векторів:

– як генеруючий чинник щодо способів роз'яснення та теоретично адекватного тлумачення специфіки національного стилеутворення, яке у різні часові моменти історії виявляє щоразу нові духовні пріоритети та способи їхнього художнього втілення, феномен етнонаціональної собітотожності української пісенної естради піддається аналітичному доведенню тоді, коли він трансформується у поняття національної свідомості і стає предметом критичної рефлексії в намірі осягнення культурних артефактів як об'єктів їх свідомого самоототожнення з певною стильовою моделлю естрадної культури світового зразка;

– як процес породження національного виразу української пісенної естради в статусі феномена націогенезу він має стадіальний характер згідно з етнічною («замкненою») та національною («відкритою») формами ідентифікації, що увінчується таким результатом, як етнонаціональна собітотожність – коли явища національної естрадної культури вбирають у себе її етнічний тип, але не обмежуються ним;

– пізнання ментально-архетипного зрізу національного виразу сучасної української пісенної естради пролягає крізь алгоритми рефлексивно позначеної самоідентифікації з достатньої міри розвинутими структурними та символічними формами естрадної культури світового зразка.

А отже, порушена проблематика етнонаціональної ідентичності «образу» сучасної української пісенної естради суттєво коригує аналітичне ставлення до неї, оскільки заперечує звичне правило вистежування «еталонності» певних стилістичних відповідників й натомість пропагує поглиблений інтерес до матриць стилеутворення як культуротворення в ролі певної історично-епохальної норми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Галела, Х. & Щур, Л. (2014). Український вокально-естрадний репертуар в «інтер'єрі» постмодерну. *Слобожанські мистецькі студії*. Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. Випуск 3 (06). Видавничий дім «Гельветика», 47–51.

2. Маринюк, В. & Доля, В. (1993). Ментальне поле національної свідомості. *Науковий збірник Українського Вільного університету : матеріали конференції «Український Вільний Університет: з минулого в майбутнє. До 70-річчя з часу заснування»* (м. Львів, 13–14 лютого 1992 року). Мюнхен–Львів: Фенікс Лтд, 310–315.

